

Крім того, результатами інтеграції вітчизняної системи вищої освіти в Європейський освітній простір можна визначити модернізацію структури вищої освіти з урахуванням європейських стандартів (часткове приведення Національної рамки кваліфікацій у відповідність до Рамки кваліфікацій ЄПВО; встановлення рівнів: короткий цикл, бакалаврський, магістерський, освітньо-науковий, науковий та відповідних ступенів); упровадження в освітню практику наближеного до європейського переліку галузей знань та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти; інтернаціоналізацію закладів вищої освіти за рахунок розширення можливостей участі в міжнародних проєктах і програмах ЄС, залучення іноземних студентів і викладачів, дослідників; включення українських ЗВО до 1 000 найкращих університетів світу [1].

Таким чином, у межах подальшої інтеграції науково-інноваційної системи України до європейського освітнього простору необхідно зосередитись на визначенні ключових освітніх і наукових напрямів стратегічного спрямування; використанні європейських підходів до організації моделей функціонування науково-дослідних та освітніх установ, зокрема на основі кластерного підходу та державно-приватного партнерства; забезпеченні дієвого моніторингу якості вищої освіти; встановленні пріоритетності розбудови інноваційної інфраструктури; залученні додаткового фінансування та грантової допомоги в межах спільних проєктів з ЄС у галузі вищої освіти.

Література

1. Дашковська О., Погребняк В. Підсумки та перспективи модернізації системи вищої освіти в Україні. Освітня аналітика України. 2022. № 2 (18). С. 35-44.

СУБІНА ОКСАНА

Інститут професійної освіти НАПН України (м. Київ)

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Запровадження в освітній процес підготовки майбутніх фахівців технологій змішаного навчання включає в себе інтеграцію передових форм і методів навчання очної освіти, інформаційно-комунікаційних освітніх технологій, сучасних онлайн-ресурсів та інструментів, таких як віртуальна реальність, штучний інтелект, навчальні симуляції тощо. Це дозволить забезпечити здобувачам освіти розвиток якісних знань та конкурентних фахових компетентностей, глибоке розуміння своєї професії та готовність до швидкої адаптації на ринку праці.

Прогресивний розвиток освітніх технологій і розробка альтернативних методів навчання та викладання створили передумови для більш ефективної й дієвої реалізації навчальних ресурсів, які дозволяють удосконалити взаємодію здобувачів освіти та педагогів за допомогою сучасних освітніх методик і характеризуються впровадженням в навчальний процес гнучких інноваційних технологій навчання [1, с. 19-34]. Загальна доступність інтернету розширила освітні можливості як для здобувачів освіти, так і для викладачів [2, с. 227-233].

Удосконалення різних форм очної й дистанційної освіти шляхом поєднання аудиторної роботи, дистанційних та електронних технологій започаткувало створення нової сучасної освітньої парадигми – змішаного навчання (*blended learning*), що має поєднувати переваги аудиторної роботи і он-лайн освіти.

У багатьох наукових дослідженнях з проблематики змішаного навчання [3, с.529-548] зазначається, що **основна мета реалізації змішаного навчання** полягає в тому, щоб очна та дистанційна форми навчання і викладання взаємодоповнювали одна одну, поєднуючи переваги кожної з цих форм [4, с.83-89].

Змішане навчання може поєднувати, здавалося б, протилежні підходи, такі як формальна та неформальна освіта, очне навчання і онлайн практику, цілеспрямоване педагогічне керування та опору на самовизначення, а також цифрові довідкові матеріали й колегіальні зв'язки, для досягнення поставлених індивідуальних та організаційних цілей [5].

Основу змішаного навчання складає дидактично обґрунтоване поєднання технологій очної «класичної освіти» та технологій віртуального або on-line навчання, що базується на нових інформаційно-комунікаційних технологіях. Це, в свою чергу, передбачає формування та розвиток в усіх учасників освітнього процесу, – як у здобувачів освіти, так і у педагогічних та науково-педагогічних працівників фахових компетентностей щодо використання інформаційно-комунікаційних технологій, електронних і мобільних ресурсів, а також професійних умінь і навичок проєктування та управління процесом змішаного навчання.

Важливе завдання, що має вирішити викладач в умовах реалізації змішаного навчання, – правильно скласти курс, сформувати та розподілити навчальний матеріал для очної і дистанційної форм роботи, враховуючи при цьому – колективну роботу по опануванню дисципліни під керівництвом викладача, завдання для самостійної групової роботи, індивідуальні завдання з дисципліни тощо. До дистанційної частини курсу рекомендується включати проєктні групові завдання, творчі, лабораторні і практичні вправи, проміжні тести для самоперевірки та перевірки знань різного рівня й складності, а також – додаткові матеріали та посилання на довідкові інформаційні інтернет джерела. Перевірка знань обов'язково має проводитися не лише дистанційно або на онлайн платформі, але й в аудиторії [6].

Водночас, практичний досвід реалізації змішаного навчання в закладах освіти, вказує на те, що *головною функцією педагога при організації навчання в змішаному форматі* – стає функція фасилітатора, консультанта, тьютора, – помічника здобувачів освіти при опануванні ними навчального матеріалу та формуванні власної освітньої траєкторії. Педагога, який скеровує і стимулює процес навчання, координує самостійну роботу здобувачів освіти з виконання навчальних завдань, з пошуку необхідної інформації та їх колективної діяльності, підтримує і скеровує прагнення до самовдосконалення, саморозвитку та самореалізації.

Враховуючи, що змішане навчання може поєднувати найкращі елементи двох навчальних середовищ очної аудиторної освіти та дистанційного електронного навчання (Bonk & Graham, 2006) [7], а також допускає використання різних форм і методів навчання й викладання, напрацьованих класичною дидактикою, в поєднанні з інноваційними інформаційно-комп'ютерними технологіями, тобто поєднання методів, що відповідають різним потребам здобувачів освіти незалежно від предмета, який вони вивчають (McSparran & King 2002) [8] можна виділити наступні форми й методи освіти, що практично застосовуються в системі змішаного навчання:

- аудиторна робота, може включати всі форми організації освітнього процесу, зокрема, – навчальні заняття, самостійну та індивідуальну роботу, консультації, професійно-практичну підготовку. Аудиторна робота дає можливість активної соціальної взаємодії та спілкування між усіма учасниками освітнього процесу;
- дистанційне навчання передбачає використання цифрових технологій дистанційного навчання для забезпечення навчання в різних формах, зокрема, для проведення: навчальних занять; професійно-практичної підготовки; контрольних заходів та організації самостійної роботи.

При цьому, при проведенні як аудиторної роботи так і онлайн навчання рекомендується застосування активних та інтерактивних освітніх методик, інформаційно-комунікаційних технологій та інтернет ресурсів для наочності, практичних прикладів, комп'ютерного моделювання виробничих ситуацій, застосування електронних тренажерів тощо.

Література

1. Caner M.: The Definition of Blended Learning in Higher Education. In book: Blended Learning Environments for Adults: Evaluations and Frameworks Buy Hardcover (pp.19-34).. April 2012, URL: <http://surl.li/jltum>
2. R. Osguthorpe, and C. Graham: Blended Learning Environments: Definitions and Directions. Quarterly Review of Distance Education 4 (3): pp.227-233 (2003).
3. Bicen, H., Ozdamli, F., Uzunboylu, H.: Online and blended learning approach on instructional multimedia development courses in teacher education. Interactive Learning Environments 22(4), 529–548 (2014), URL: <http://surl.li/mtorp>
4. Deschacht, N., Goeman, K.: The effect of blended learning on course persistence and performance of adult learners: A difference-in-differences analysis. Computers & Education 87, 83–89 (2015), URL: <http://surl.li/mtosa>
5. Rossett, A., Frazee, R.V.: Blended Learning Opportunities. Ama special report, American Management Association (2006), URL: <http://surl.li/mtosl>
6. Антошук С. В. Генезис змішаного навчання / С. В. Антошук, Л. Л. Ляхоцька // Технологія змішаного навчання в системі відкритої післядипломної освіти : підручник / за заг. ред С.П. Касьяна, Л.Л. Ляхоцької, Л. В. Бондаренко; ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти». – Київ, 2019. – 196 с. – URL: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/718620>
7. Bonk, C. J. & Graham, C. R., (2006), The Handbook of Blended Learning. San Francisco: Pfeiffer, URL: <http://surl.li/kusje>
8. McSparran, M. & King, C. (2005). Blended Is Better: Choosing Educational Delivery Methods. In P. Kommers & G. Richards (Eds.), Proceedings of ED-MEDIA 2005--World Conference on Educational Multimedia, Hypermedia & Telecommunications (pp. 4932-4939). Montreal, Canada: Association for the Advancement of Computing in Education (AACE).

СУРГУНД НАТАЛІЯ

Хмельницький національний університет (м. Хмельницький)

ПРОФЕСІЙНА МОБІЛЬНІСТЬ У ПОДОЛАННІ КРИЗ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ

Умови мінливості та кризової невизначеності на сучасному етапі розвитку нашої країни, що особливого значення набувають в умовах війни, призводять до великої динамічності економіки та розбалансування ринку праці. Це посилює важливість проблеми формування професійної мобільності для майбутніх сучасних фахівців, оскільки вона виступає однією з важливих характеристик професійної діяльності людини та визначає здатність працівника гнучко реагувати на закриття та переміщення підприємств, переорієнтацію їх діяльності, скорочення персоналу, зміну змістовності професійної діяльності. Тому питання щодо формування професійної мобільності сучасного фахівця є надзвичайно *актуальними*, оскільки професійна мобільність характеризує ефективну можливість подолання професійних криз на основі поліваріантності адаптивного реагування, як суб'єкта професійного розвитку, на динамічні зміни у сфері його професійної діяльності та кар'єри.

У синергетичній системі професійного розвитку особистості професійна мобільність виконує роль своєрідних «мостів», що сприяють у точках біфуркацій – усвідомлено-оптимальним переходам фахівця від однієї траєкторії професійного розвитку до іншої, сприяючи «безкатастрофному» подоланню професійних криз [1]. Це сприяє гнучкій адаптації працівника до динамічних змін реально існуючої соціально-економічної та професійної ситуації.